

УТВЪРДИЛ:
РЕКТОР НА ВУСИ:
(проф. д-р Йордан Бакалов)

ЕТИЧЕН КОДЕКС
ЗА АКАДЕМИЧНОТО ЕДИНСТВО
НА
ВИСШЕ УЧИЛИЩЕ ПО СИГУРНОСТ
И ИКОНОМИКА

Пловдив, 2022

Етичният кодекс определя основните етични стандарти за преподаватели, студенти, изследователи, служители, както и за целия друг персонал във Висше училище по сигурност и икономика (ВУСИ) – публична институция с ярко изявен стремеж да се зачитат етичните стандарти в междуличностните отношения и в отношенията между всички структури във висшето училище, което цели развитието и благополучието на цялата общност и на всеки един неин член. Този кодекс има за цел да изгради, систематизира и поддържа високи професионални и етични стандарти между членовете на академичната общност, за да се насърчи техният професионализъм, да се засили тяхната институционална и междуличностна лоялност, да се гарантират прозрачността и социалната отговорност на ВУСИ, да се развие свободата на научните изследвания и обучението на студентите и да се утвърждава положителен имидж на висшето училище сред академичните среди и обществеността в страната и чужбина.

Настоящият кодекс продължава традициите и свободите, както и да развива ценностите и постиженията на основателите на ВУСИ, да защитава правата на преподавателите, изследователите, студентите, служителите и да систематизира основните им отговорности.

Предлаганият кодекс се гради върху изискването за функционалност и отвореност. За да работи добре, той не само допуска, но и изисква непрекъснато да се добавят нови етични стандарти и наложили се добри практики, които са в съответствие с бързоразвиващата се наука, изискванията на академичната среда и на обществото. Академичната общност поема ангажимента за обновяването и адаптирането на Етичния кодекс чрез предложения към Комисията за академична етика.

I. ОБЩИ ПРАВИЛА

Преподавателите, изследователите, студентите и служителите демонстрират своята лоялност към ВУСИ чрез спазване на основния етични принцип: разпространяване и развитие на основните академични ценности. Академичната лоялност се изразява в общия ангажимент за съпричастност към ВУСИ чрез поддържане и издигане на положителния му имидж в общественения живот, както и чрез популяризиране на неговите ценности в обучението, научните изследвания, художествената самодейност и спорта.

Основни ценности на ВУСИ са: достоверност в преподаването и изследователската дейност; свобода в усвояването на науката и в развитието на научните изследвания; зачитане на личната неприкосновеност в творчеството и преподавателската изява; хуманизъм и справедливост в анализите и оценките; равен достъп до информацията и научните постижения. За утвърждаването на тези ценности преподавателите, служителите и студентите се стремят към отговорно отношение в работата си, към приемане на

друга критична позиция, към толерантност в дейността си и към отвореност за нови идеи.

Преподавателите, изследователите, студентите и служителите реализират мисията на Висше училище по сигурност и икономика чрез пълноценно, качествено и свободно преподаване, чрез заинтересовано и целенасочено усвояване на знания, както и чрез системна изследователска дейност и своето отговорно участие в органите на ВУСИ, в различните му дейности и прояви, като зачитат основните академични ценности не само във висшето училище, но и извън него.

Отговорното отношение към работата се доказва чрез пълноценното и редовно изпълнение на преподавателските, научноизследователските, учебните и служебните задължения, както и чрез проявяваните инициативност и готовност за ангажиране с други задачи, когато е необходимо. Академичният състав осъществява отговорно своите задължения чрез висока образователна компетентност и научни изследвания, допринасяйки чрез тях за развитието на световната научна теория и практика дори когато резултатите не са пряко свързани с кариерното израстване или трудовото възнаграждение.

Основната цел на преподаватели, изследователи и студенти е развитието на интелектуалната независимост, която дава възможност за критична позиция към различни проблеми на социалната и икономическата система и подпомага изследователската или професионалната дейност. Критичната позиция се разбира като ангажимент в посока на точни анализи и оценки на обективната действителност.

Отвореността към новите идеи е в основата на творчеството и един от ключовите добродетели в преподаването и изследванията. Отговорното и критично приемане на новите идеи е предпоставка за по-високо качество на научните изследвания.

Толерантността от страна на преподаватели, изследователи и студенти позволява критично приемане на многообразието. Безразличието и отсъствието на ясна позиция не са проява на толерантност.

Академичната лоялност се изразява в общия ангажимент за поддържане и издигане на имиджа на висшето училище и разпространяване на неговите ценности, постигнати чрез обучението, научните изследвания, художествената самодейност и спортните изяви.

Отношението към академичните ресурси на висшето училище е важен аспект в академичното общуване. Преподавателите, изследователите, студентите, докторантите, служителите и персоналът във ВУСИ са длъжни да опазват и развиват всички ресурси, да използват оборудването, съоръженията и финансовите средства в съответствие с тяхното предназначение и с грижата на добър стопанин, стремейки се да постигнат възможно най-голяма полза за обществото. Необходимо е да се отнасят с респект към човешките ресурси на училището и да допринасят за тяхното развитие. Те

трябва да пазят имиджа на ВУСИ като основен ресурс на тази институция, тъй като ресурсите на училището не могат да се използват за лично облагодетелстване.

II. ОСНОВНИ АКАДЕМИЧНИ ЦЕННОСТИ, НОРМИ, ОТГОВОРНОСТИ

Основните академични ценности на ВУСИ са истината, свободата, хуманизмът, справедливостта и доверието.

Научната истина е ценност, която висшето училище поставя и като основна цел на своята дейност.

Свободата е такава ценност, която е важна предпоставка за постигане на истината. Тя се конкретизира като академична свобода и включва свобода в усвояването на науката и в развитието на научните изследвания; зачитане на личната неприкосновеност в творческите изяви; независимост на преподавателските, докторантските и студентските изследвания, изяви, анализи и оценки.

Хуманизмът е универсална ценност, свързана с опазването на човечеството, съхраняване на човешкото и уважение към човека.

Справедливостта се възприема като основен критерий за балансиране на разпределителните и коригиращите отношения във ВУСИ и като равен достъп до информацията и научните постижения.

Доверието е предпоставка за осъществяване на изследвания и постигането на надеждни резултати в науката, както и за тяхното усвояване и разпространяване.

Преподавателите, изследователите, докторантите, студентите и служителите се стремят отговорно да утвърждават тези ценности и да съблюдават посочените норми в работата си.

Зачитането на основните академични ценности, придържането към посочените норми, спазването на утвърдените в света модели на етично поведение в науката и възприемането на отговорно поведение в академичното общуване се налагат като модел за „добра академична практика“.

III. АКАДЕМИЧНО ОБУЧЕНИЕ

Целта на обучението е да разпространява и развива съвременни знания, да формира самостоятелно творческо, критично и отговорно мислене.

Обучението е основна дейност на ВУСИ и включва две страни – преподаватели и студенти, които трябва взаимно да зачитат своите интереси и цели. Служителите и персоналът изцяло подчиняват дейността си на целите на съвременното и качествено обучение и подпомагат и двете страни.

Преподавателите и студентите са неделима общност. Преподавателите се ангажират чрез своята дейност да осигуряват на студентите оптимална духовна среда за обучение, а студентите от своя страна допринасят за нормалното протичане и непрекъснатото усъвършенстване на учебния процес посредством съзнателно и отговорно отношение към своите задължения в обучението.

Академичната свобода е основно право на преподавателите, изследователите, студентите и докторантите. Преподавателите упражняват своята академична свобода чрез лекционната си дейност, личните и колективните си научни изследвания и творчески дейности, които съответстват на общоприетите етични стандарти. Технологиите и методите на преподаване са основани върху съвременни научни открития и убедителни доказателства. За студентите академичната свобода означава академична автономия, в която те се развиват чрез отговорно обучение и лична инициатива, както и чрез обществено отговорно поведение в съответствие с общоприетите стандарти.

За гарантирането на академичната свобода на членовете на академичния състав всички участници в процеса на обучението поемат и изпълняват добросъвестно своите отговорности и задължения, описани в правилниците на ВУСИ.

IV. НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ

Висшето училище по сигурност и икономика приема за основополагащи в изследователската дейност основните етични стандарти, възприети от международната научна общност, а именно: обществен характер на науката, универсалност, безкористност, оригиналност, умерен скептицизъм.

Общественят характер обединява разбирането за публичност на научното знание, задължително публикуване на резултатите от научните изследвания, отговорност на учените за верността на публикуваните резултати, самоуправление на научната общност, свободен обмен на информация между учените по света.

Универсалността означава, че науката трябва да е независима от раса, религия и националност, да е без ограничения в международната и световната изява.

Безкористността се свързва най-вече с честност и обективност на резултатите – те не трябва да се манипулират заради печалба, идеология, целесъобразност или поради друг личен интерес.

Умереният скептицизъм насочва към изключителната полезност на критичността, която се гради върху съмнението, а заедно с това изисква резултатите никога да не се приемат заради авторитет или на доверие.

Научноизследователската дейност се основава върху свободата на информацията, академичната и личната свобода, личната неприкоснове-

ност и независимост в творческата дейност, както и върху поднасянето на коректни и достоверни резултати от изследванията.

Научните публикации са важен завършек на научните изследвания и всепризнат начин за легитимиране на постигнатите резултати пред научната общност в локален и световен мащаб. Научните публикации осигуряват споделяне и публичност на изследванията, след което техните резултати могат да се ползват от всички хора. Изследователите, които публикуват научните си резултати, носят пълна отговорност за тяхната достоверност и оригиналност. Важно е да се уважават авторските права и да се спазват изискванията и отговорностите при съавторство, като се зачитат не само старшинството и званията, но и заслугите на съответните автори. Посочването на заслугите (чужди и собствени) и отдаването на признание са важен елемент от научноизследователския процес. Академичният състав на ВУСИ се придържа добросъвестно към трите основни начина за отдаване на признание в науката – изготвяне на добросъвестен списък на използваните автори, надеждно цитиране по установения ред, изказване на благодарност към други автори за тяхната помощ, идеи или други приноси.

В допълнение към съществуващите нормативни актове учените от ВУСИ се придържат към международно признатите етични правила и стандарти, които прилагат към конкретните области на научните си изследвания. Това изискване е от особено значение за социално-икономическите изследвания на общностите и личностите, на демографските и икономическите процеси, при които резултатите могат да окажат влияние върху статута на общностите и лицата или върху доброто им име.

V. АКАДЕМИЧНО ИЗРАСТВАНЕ

Израстването на членовете на академичния състав на ВУСИ е кариерно и е не просто цел, а средство за изпълнението на конкретните дейности, свързани с обучението и постигането на основните цели във ВУСИ.

Академичният състав трябва да бъде осигурен, надеждно подкрепян и адекватно стимулиран от ръководството на ВУСИ в кариерното си развитие за постигане на целите на обучението.

Научното израстване на академичния състав се възприема като основно негово задължение, защото това осигурява по-високо качество на обучението.

В научното израстване членовете на академичния състав се придържат към основните етични стандарти на изследователя и преподавателя, утвърдени в световната научна практика и посочени по-горе.

VI. ЗАЕМАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИ ДЛЪЖНОСТИ ВЪВ ВИСШЕТО УЧИЛИЩЕ ПО СИГУРНОСТ И ИКОНОМИКА

В поведението си преподавателите, изследователите, студентите и служителите, които заемат административни длъжности във ВУСИ, се придържат към най-високите етични стандарти.

Те изпълняват своите задължения в духа на академичната традиция със себеотдаденост и отговорност, като винаги вземат предвид дългосрочните последици от мерките и действията, които въвеждат и осъществяват като административни ръководители.

При изпълняването на административните длъжности във ВУСИ се спазва изискването за мандатност и за ограничаване на броя на заеманите длъжности от един човек. Смяната при заемането на академичните длъжности е основно демократично завоевание на академичния състав и осигурява равен достъп на всички, които отговарят на изискванията за тези позиции, като същевременно стимулира отговорността и конкуренцията за налагане на нови идеи и практики в академичната среда. При смяната трябва да се осигурява пълна приемственост, за да има надеждно управление и непрекъснато надграждане на постигнатите резултати и добрите академични традиции във ВУСИ. Приемствеността не означава повторение, а утвърждаване и развитие на постигнатото.

Преподавателите, изследователите, студентите, служителите и персоналът, заемащи административни длъжности, се стремят да постигнат консенсус при вземането на решенията и избягват противопоставянето.

Изпълняването на академични длъжности във ВУСИ не трябва да влияе върху основната дейност на академичния състав, свързана с обучението, научните изследвания и научното израстване.

VII. ПОВЕДЕНИЕ И ДЕЙНОСТ ИЗВЪН ВУСИ

Преподавателите, изследователите, студентите и служителите в качеството си на частни лица извън ВУСИ се ангажират да спазват етичните стандарти, които са определени в този кодекс. Когато участват в дейности извън ВУСИ, те трябва да спазват основните ценности на ВУСИ и правилата от настоящия кодекс, особено по отношение на честността, критичната позиция, добросъвестността и достойнството на хората в академичната среда.

Членовете на академичната общност имат законно и морално право да се присъединяват към политически партии, професионални организации и клубове по интереси, към религиозни общности, както и към други организации, и в това си качество са свободни да изразяват мнението си като частни лица. Когато обаче говорят или действат като частни лица, те са длъжни да избягват потенциални конфликти на интереси, така че техните дейности да не са в противоречие с личните им отговорности и задължения във ВУСИ.

Преподавателите, изследователите и асоциираните членове на ВУ-СИ, които изпълняват ролята на експерти по разработката на политически анализи, в съответствие с академичните стандарти могат да представят свободно своите заключения както пред широката публика, така и пред студентите по време на обучението.

Преподавателите и изследователите не могат да извършват извън висшето училище дейности, които възпрепятстват нормалното протичане на учебния процес и научните изследвания.

VIII. НЕДОПУСТИМИ ПРАКТИКИ

Съзнателните заблуждения в изследователската и преподавателската дейност са недопустими – те се възприемат като преднамерена нечестност и измама. Към тази група нарушения се отнасят всички измами и кражби, свързани с интелектуалния продукт на академичната общност, както и нагаждането, фалшифицирането и подправянето на данни в изследователския процес.

Плагиатството като една от практиките за съзнателна измама е изключително недопустимо, тъй като в науката се възприема като кражба и има тежки последствия за академичните изследвания и обществото. Академичната общност възприема изискванията за отдаване на заслуги и признание, държи на коректното използване на чуждите резултати и цитирането, като същевременно се обявява категорично срещу плагиатството. Плагиатството е еднакво недопустимо както за преподавателите и изследователите, така и за студентите в конкретната им творческа дейност.

Небрежността в изследването, преподаването, публикуването и възпроизвеждането на знания също е недопустима, защото е отклонение от възприетите стандарти в науката – както методологически, така и етични. Недопустимо е поради небрежност да се нарушават методологическите норми на съответното изследване, а също и да се представя непроверена и невярна информация, да се нарушава научната публичност в установените практики и процедури при съобщаването или публикуването на научни резултати, да се жертва качеството на научния продукт заради количеството или бързината, да се допуска negliжиране на обучението.

Конфликтът на ценности и интереси е недопустима практика, която нарушава баланса на академичната среда и пречи за постигането на ефективни резултати. Необходими са предварителни мерки, за да се избягват потенциалните възможности за конфликт на интереси във всички дейности на ВУСИ – преподаване, научни изследвания, управление, администриране.

Възползването е недопустимо в академичното общуване. Еднакво неетично е недобросъвестното възползване както от чужд авторитет и име,

така и от чужд труд, което се приема за експлоатация. Недопустимо е също възползването от заеманата административна длъжност.

Недопустими са всички практики, които се приемат като неетични в съвременния обществен живот и организационното общуване, – дискриминацията, насилието, злоупотребите с ресурси, нелоялността, нарушаването на регламентираното поведение и разпоредбите (правни, административни и др.).

IX. КОМИСИЯ ЗА ЕТИКА И АКАДЕМИЧНО ЕДИНСТВО

Академичният съвет в рамките на своя мандат създава Комисия за етика (КЕ), определя нейните цели, правила и структура, избира членовете ѝ и определя техните отговорности. КЕ се състои от петима души – председател и четирима членове, всичките от които са авторитетни членове на академичната и студентска общност. Председателят и членовете на Комисията за академична етика действат обективно и независимо от административните длъжности, които евентуално заемат във ВУСИ. Становищата и проекторешенията се приемат с обикновено мнозинство в едномесечен срок от подаване на сигнал или поставяне на задача. Заинтересованите лица и органи се информират в едноседмичен срок от приемането на становището. За нуждите на работата на Комисията е разработен Правилник за дейността на КЕ.

Целта на Комисията за етика е да насърчава и гарантира спазването на Етичния кодекс на ВУСИ.

Задачите на КЕ са да наблюдава спазването на Етичния кодекс, да изказва компетентни становища на основата на добрите академични практики и да предлага на Академичния съвет етично обосновани решения на по-сложни казуси.

Комисията за академична етика може да се сезира, но също и да се самосезира, за да предприеме разследване на определен казус в академичната среда на ВУСИ.

X. ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. Този кодекс е приет на 28.XI.2013 г. от учредителя на Висше училище по сигурност и икономка съобразно промените в нормативната уредба във връзка с предстоящата процедура за преобразуване на КИА и учредяване на новото висше училище ВУСИ.

§ 2. Кодексът е приет на заседание на АС на ВУСИ от 27. V.2015 г. (протокол №1) във връзка с легитимирането на ВУСИ от Народното събрание на Република България на 26.V.2015 г. (ДВ., бр.38/26.05.2015 г.).

§3. Кодексът е актуализиран на заседание на АС на ВУСИ от 4. VII.2015 г. (протокол №1).

§4. Кодексът е актуализиран на заседание на АС на ВУСИ от 10. IX.2016 г. (протокол №1).

§5. Кодексът е актуализиран на заседание на АС на ВУСИ от 05. X.2020 г. (Протокол № 1) и 29. IX.2021 г. (Протокол № 1).

§6. Кодексът е актуализиран на заседание на АС на ВУСИ 27. VI.2022 г. (Протокол № 6).